

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Sławomir Pałka

BK-VII.0520.337.2026
Warszawa, 25 sierpnia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **17825** Pana Posła Marcina Józefaciuka *w sprawie założeń pakietu zmian w prawie rodzinnym przedstawionych przez Ministra Sprawiedliwości.*

Ad. 1-2

Projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw* (UD 349).

Celem projektu jest wprowadzenie do prawa polskiego pojęcia i definicji pieczy współdzielonej oraz określenie kryteriów jej orzekania w sprawach o rozwód i separację oraz między rodzicami żyjącymi w rozłączeniu, a także wprowadzenie uregulowań prawnych usprawniających i unowocześniających postępowanie w tych sprawach.

Etap procesu legislacyjnego: projekt znajduje się na końcowym etapie uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji. Projekt wraz z uzasadnieniem oraz oceną skutków regulacji został opublikowany na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem:

<https://legislacja.gov.pl/projekt/12407952>.

Opublikowane zostały także uwagi zgłoszone do ww. projektu.

Nad pozostałymi projektami pakietu prace toczą się wewnątrz Ministerstwa i w konsultacjach z innymi resortami. Są one na ostatnim etapie przed wpisem do wykazu prac Rady Ministrów lub oczekują na wpis.

Ad. 3

Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi prac nad ustawowym zdefiniowaniem pojęcia „dobra dziecka”.

Ad. 4

Pojęcie „dobro dziecka” nie zostało zdefiniowane w polskim systemie prawnym. Stanowi klauzulę generalną, którą posłużył się ustawodawca, aby możliwe było posłużenie się

jedną ogólną normą prawną w różnych, odmiennych stanach faktycznych. Jest także podstawową, fundamentalną zasadą polskiego prawa rodzinnego.

Posługiwanie się klauzulami generalnymi pozwala unikać nadmiernej kazuistyki, co w ostateczności mogłoby prowadzić do przekreślenia abstrakcyjnego charakteru norm prawnych. Trybunał Konstytucyjny wskazywał, że „nieostrość czy niedookreśloność pojęć prawnych sprzyja uelastycznieniu porządku prawnego i uczynieniu go wrażliwym na zachodzące w rzeczywistości stany faktyczne, a przez to przyczyniać się powinna do pełniejszego wyrażenia w trakcie stosowania prawa wartości, które wynikają z zasady państwa prawnego (...). Można nawet sformułować tezę, że nadmierna kazuistyka w konkretnych sytuacjach prowadzić może do deformacji idei państwa prawnego”¹.

Ochrona dobra dziecka i jego najlepszego interesu stanowi także zasadę nadrzędną prawa unijnego. Jednak rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 (Bruksela II Ter) celowo nie zawiera legalnej definicji pojęcia „dobra dziecka”. Ujęcie go jako klauzuli generalnej pozwala organom stosującym na szeroką interpretację, zgodnie z art. 24 Karty Praw Podstawowych UE² oraz Konwencji ONZ o prawach dziecka z 20 listopada 1989 r.³ I tak, w art. 24 Karty Praw Podstawowych UE wskazano na konieczność uwzględniania najlepszego interesu dziecka we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych zarówno przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne. Z kolei konwencja o prawach dziecka w art. 3 ust. 1 wskazuje na „najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka” jako sprawę nadrzędną we „wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze”. Na konieczność kierowania się dobrostanem dziecka konwencja wskazuje także w art. 9 (dotyczącym separacji), art. 17 (dotyczącym dostępu do informacji), art. 18 (dotyczącym odpowiedzialności za wychowanie i rozwój dziecka), art. 20 i 21 (dotyczącymi opieki zastępczej, adopcji), art. 36 (dotyczącym ochrony przed formami wyzysku), art. 37 (dotyczącym pozbawienia wolności), art. 40 (dotyczącym różnorodnych kwestii, takich jak opieka, poradnictwo, nadzór, probacja, umieszczenie w rodzinie zastępczej, programy edukacyjne i szkolenia zawodowego, oraz inne rozwiązania alternatywne do opieki instytucjonalnej).

Na tym tle doktryna i judykatura zgodnie traktują pojęcie „dobra dziecka” jako zasadnicze z punktu widzenia ochrony dzieci i postulują przypisywanie mu jak najszerzego znaczenia, zdecydowanie wykraczającego poza zapewnienie dziecku niezbędnych środków do życia i rozwoju oraz ochrony interesów majątkowych. Podkreśla się przy tym konieczność dbałości o sferę emocjonalną i duchową dziecka z jednoczesnym respektowaniem prawa do udziału w procesie decydowania o jego sytuacji. Sądy rodzinne, biegli, kuratorzy sądowi czy inne instytucje w swoich decyzjach powołują się na naczelną zasadę prawa rodzinnego i opiekuńczego, jaką jest dobro dziecka, i zawartą w przepisach prawa rodzinnego i opiekuńczego klauzulę generalną „dobra dziecka”. Opierają się przy tym na wypracowanej w orzecznictwie i doktrynie wykładni, opracowaniach naukowych dotyczących zapewnienia dobrostanu dziecku (warunków pozwalających mu na

¹ wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 lutego 2012 roku, sygnatura akt P20/10 (Dziennik Ustaw z 2012 roku, pozycja 214)

² Dz. Urz. UE C 326, 26.10.2012

³ Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526

prawidłowy rozwój fizyczny, umysłowy, emocjonalny przykładowo między innymi z zakresu psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży). Sam brak definicji legalnej „dobra dziecka” w prawie krajowym nie obniża standardów ochrony praw dzieci. Wymienione powyżej podmioty kierują się w swoich działaniach dobrem dziecka w oparciu standardy prawa krajowego i konwencyjnego, oceniając je w świetle okoliczności faktycznej konkretnej sprawy.

Ad. 5

Ministerstwo Sprawiedliwości nie opracowało dokumentów zawierających kryteria, przesłanki, wskaźniki ani metodologię przy ustalaniu, czy określone rozwiązanie prawne realizuje dobro dziecka, pozostaje zgodne z dobrem dziecka lub też służy ochronie dobra dziecka.

Każde projektowane rozwiązanie prawne jest oceniane indywidualnie w oparciu o wypracowane i utrwalone w orzecznictwie i doktrynie podglądy oraz w oparciu o międzynarodowe i konwencyjne standardy ochrony praw dziecka, wieloaspektowo i interdyscyplinarnie.

W zakresie materialnoprawnych przesłanek rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej podstawowym kryterium jest dobro dziecka. Przykładowo, niedopuszczalność orzeczenia pieczy współdzielonej będzie możliwa w przypadku ustalenia, że rozwiązanie takie jest sprzeczne z dobrem dziecka. Będzie to wymagało analizy każdego konkretnego stanu faktycznego pod względem różnych kryteriów, takich jak: zdanie i rozsądne życzenia dziecka; wiek i stan zdrowia dziecka; zdolność rodziców do komunikacji i współpracy w sprawach dotyczących dziecka oraz ich sytuacja osobista; odległość między miejscami pobytu rodziców; dotychczasowy podział obowiązków rodzicielskich.

Ad. 6

Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadziło analizy porównawczej rozwiązań funkcjonujących w innych państwach europejskich w zakresie definiowania dobra dziecka oraz kryteriów jego oceny, z przyczyn podanych wcześniej.

Ad. 7

Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi aktualnie prac nad tabelami alimentacyjnymi.

Ad. 8

Pytanie bezprzedmiotowe wobec treści odpowiedzi na pyt. 7.

Ad. 9

Ministerstwo Sprawiedliwości nie przewiduje powiązania alimentów podstawowych z tabelami alimentacyjnymi.

Ad. 10

Wprowadzenie do kodeksu rodzinnego i opiekuńczego definicji pieczy współdzielonej i określenie kryteriów jej orzekania nie zmienia zasad orzekania o obowiązku alimentacyjnym. Sąd będzie go ustalał na ogólnych zasadach, czyli z jednej strony uwzględni usprawiedliwione potrzeby dziecka, a z drugiej strony zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego (art. 135 § 1 k.r.o.). Jednocześnie weźmie pod uwagę zakres osobistych starań o wychowanie i utrzymanie uprawnionego przez każdego z rodziców (art. 135 § 2 k.r.o.).

W sytuacji, kiedy jeden z rodziców ma istotnie wyższe możliwości zarobkowe i majątkowe, potrzeba zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb dziecka przy orzeczeniu pieczy współdzielonej może uzasadniać ustalenie po stronie tego rodzica obowiązku alimentacyjnego. Podobnie okresy sprawowania pieczy nie zawsze muszą być jednakowe, co również może uzasadniać po stronie rodzica, który w mniejszym rozmiarze wykonuje pieczę, ustalenie obowiązku alimentacyjnego. W przypadku jednak, kiedy sytuacja majątkowa rodziców jest zbliżona, a piecza współdzielona wykonywana jest w równych okresach, sąd winien mieć możliwość odstąpienia od orzekania o obowiązku alimentacyjnym. W projekcie ustawy UD349 proponuje się dodanie regulacji, że orzekając pieczę współdzieloną sąd w uzasadnionych przypadkach może odstąpić od orzekania, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka.

Ad. 11

Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi prac nad zmianą legislacyjną dotyczącą waloryzacji alimentów. Powiązanie wysokości alimentów podstawowych z wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę oznacza, że kwota alimentów będzie podlegać waloryzacji stosownie do wzrostu wysokości tego wynagrodzenia (w postępowaniu egzekucyjnym z urzędu, a w sytuacji, gdy świadczenie będzie realizowane dobrowolnie, wskutek korekty dokonywanej przez same strony). Innymi słowy, gdy wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę będzie rosła, rosnać będzie także wysokość alimentów podstawowych. Wzrost nastąpi z mocy prawa, o czym strony będą pouczone przez sąd. Informacja o obowiązującej od 1 stycznia następnego roku wysokości alimentów podstawowych będzie obwieszczana przez Ministra Sprawiedliwości – niezwłocznie po opublikowaniu w Dzienniku Ustaw rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w następnym roku – oraz zamieszczana na stronach internetowych sądów i kancelarii komorniczych (projektowany art. 505⁴⁹ § 2 i 3 k.p.c.).

Ad. 12

Zarobkowe i majątkowe możliwości osoby zobowiązanej do alimentacji wyznaczone są przez zarobki i dochody, jakie zobowiązany może i powinien uzyskiwać przy należyтым wykorzystaniu swoich zdolności. Osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny wobec małoletniego powinna dążyć do pełnego i właściwego wykorzystania swoich kwalifikacji i zdolności zarobkowych – o ile istnieją ku temu realne możliwości; ma też obowiązek podzielić się z dzieckiem każdym, nawet najskromniejszym dochodem. W konsekwencji, zakres obowiązku alimentacyjnego może być większy od wynikającego z faktycznych

zarobków i dochodów zobowiązanego, jeżeli przy właściwym wykorzystaniu sił, możliwości i zdolności, jego zarobki i dochody byłyby większe – o ile istniejące warunki społeczno-gospodarcze i ważne przyczyny nie stoją temu na przeszkodzie. Zobowiązany do alimentacji może na etapie postępowania sądowego celowo ukrywać swoje dochody, w tym fikcyjnie zaniżać wynagrodzenia, wyzbywać się majątku czy korzystać z form płatności utrudniających egzekucję. Zachodzi konieczność umożliwienia korzystania przez sąd z dostępnych rejestrów, celem weryfikacji rzeczywistych dochodów. W projekcie ustawy dotyczącym alimentów podstawowych zdecydowano o wprowadzeniu do kodeksu postępowania cywilnego podstawy prawnej dla dostępu sądu – w sprawach o roszczenia alimentacyjne i w sprawach małżeńskich – do danych zawartych w systemie teleinformatycznym ministra właściwego do spraw finansów publicznych dotyczących stosunków majątkowych i źródeł dochodu stron, w tym prowadzonych i zakończonych postępowań podatkowych oraz dostępu sądu do rejestru aktów stanu cywilnego, co umożliwić ma ustalenie pochodzenia dziecka. Ma to na celu poszerzenie bazy dostępnych systemów teleinformatycznych dla orzekających sędziów – co pozwoli uprościć zarówno proces ustalania miejsca zamieszkania lub pobytu strony pozwanej, jak i weryfikacji prawdziwości twierdzeń powoda, zawartych w pozwie.

Jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustaleniu zakresu świadczeń alimentacyjnych (art. 136 k.r.o).

Wzrost skuteczności egzekucji alimentów, a co za tym idzie obniżenie kosztów ponoszonych z budżetu Skarbu Państwa (świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego, nieowocne czynności windykacyjne), wymagają opracowania spójnych rozwiązań systemowych zapewniających:

- szybkość reakcji;
- stosowanie administracyjnych środków egzekucji, w tym właściwych dla egzekucji świadczeń publicznoprawnych;
- szeroki katalog środków zniechęcających do uchylania się od płacenia alimentów, w tym sankcji administracyjnych i karnych.

W ramach Ministerstwa Sprawiedliwości utworzona została grupa robocza, której celem jest wypracowanie rozwiązań mających usprawnić skuteczność egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Członkami ww. grupy są przedstawiciele Ministerstwa z różnych departamentów, w tym z Departamentu Prawa Cywilnego i Gospodarczego oraz Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich, jak również przedstawiciele Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Krajowej Rady Komorniczej. W ramach prac tej grupy roboczej przeprowadzana jest analiza obowiązujących przepisów dotyczących egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Jej przedmiotem są również rozwiązania przyjęte w innych państwach Unii Europejskiej, które mogłyby być ewentualnie implementowane na grunt prawa polskiego celem usprawnienia egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Wypracowanie optymalnych rozwiązań związanych z usprawnieniem ściągalności świadczeń alimentacyjnych wymaga

jednak współpracy specjalistów z różnych dziedzin i obszarów prawa, co ostatecznie pozwoliłoby na wprowadzenie rozwiązań legislacyjnych, skłaniających dłużników alimentacyjnych do dobrowolnego spełnienia aktualizujących się po ich stronie obowiązków o charakterze finansowym względem dzieci. Celem opracowania efektywnych zmian w zakresie przeciwdziałania niskiej ściągальności alimentów tut. resort zwrócił się również do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości (IWS) ze zleceniem przeprowadzenia badań ukierunkowanych na profilowanie dłużników alimentacyjnych.

Wśród propozycji zagadnień badawczych wskazane zostały takie kwestie jak: porównanie przepisów prawa dotyczących egzekucji alimentów w Polsce z przepisami prawa innych państw (w szczególności UE), weryfikacja skuteczności egzekucji alimentów transgranicznych poprzez przeprowadzanie analizy porównawczej procedur w wybranych państwach Unii Europejskiej, zbadanie skuteczności egzekucji alimentów z zagranicy w sprawach prowadzonych przez sądy okręgowe jako organy centralne i ocena, w których państwach ta skuteczność jest największa i z czego to wynika, jakie środki egzekucyjne są stosowane i ewentualna ocena możliwości wprowadzenia takich środków do polskiego systemu prawnego, jak również ocena skuteczności kampanii społecznych i edukacyjnych dotyczących obowiązku alimentacyjnego w kształtowaniu postaw społecznych oraz ograniczaniu zjawiska niealimentacji. Przedmiotowe badania powinny okazać się pomocne w wypracowywaniu rozwiązań mających na celu zwiększenie ściągальności świadczeń alimentacyjnych.

Wypracowanie ostatecznych rozwiązań oraz przystąpienie do prac w zakresie poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych będzie możliwe dopiero po otrzymaniu opracowania sporządzonego przez IWS. Na dzień sporządzenia pisma IWS nie zakończył prac nad sporządzeniem raportu w opracowywanym zakresie. Ministerstwo Sprawiedliwości pozostaje w stałym kontakcie z Instytutem i monitoruje na bieżąco postępy w badaniach.

Bezpośrednim przedmiotem badań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości nie jest ustalenie metod mających na celu przeciwdziałanie ukrywaniu dochodów przez dłużników alimentacyjnych czy fikcyjnemu ich zaniżaniu. Pośrednio służy temu instytucja, o jakiej mowa w art. 1087 *ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego* (t. j. Dz. U. z 2026 r. Poz. 468 ze zm., dalej jako: *kpc*), która ma na celu przeciwdziałanie nieformalnym porozumieniom dłużników alimentacyjnych z zatrudniającymi ich osobami bliskimi, ukrywaniu dochodów uzyskiwanych z niesformalizowanych umów o pracę lub cywilnoprawnych, czy tylko zaniżaniu uzyskiwanych dochodów. Celem powołanego przepisu jest zapewnienie skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Przepis, o którym mowa ma zastosowanie wyłącznie w egzekucji z wynagrodzenia za pracę i dotyczy przypadków, w których dłużnik oraz zatrudniająca go osoba bliska (brak definicji w ustawie skłania do przyjęcia szerokiej interpretacji tej przesłanki ustawowej) podejmują działania zmierzające do utrudniania lub nawet udaremnienia egzekucji świadczeń o charakterze alimentacyjnym. Wskazany cel możliwy jest do zrealizowania poprzez wyłączenie niektórych zarzutów, jakie dłużnik zajętej wierzytelności (pracodawca – w omawianym przypadku osoba bliska) może podnosić w egzekucji z wynagrodzenia za pracę na podstawie art. 882 § 1 pkt 3 oraz w procesie wytoczonym przez wierzyciela alimentacyjnego na podstawie art. 887 § 2 k.p.c. Na mocy przepisu art. 1087 k.p.c. pracodawca nie może skutecznie podnieść czterech następujących zarzutów: wypłacenia dłużnikowi egzekwowanemu wynagrodzenia z góry, pracy dłużnika bez wynagrodzenia,

pracy dłużnika z wynagrodzeniem niższym od przeciętnego oraz potrącenia własnej wierzytelności z wierzytelnością pracownika z wynagrodzenia za pracę. Nieskuteczność ww. zarzutów pracodawcy oznacza, że możliwe jest wytoczenie przeciwko niemu powództwa na podstawie art. 887 § 2 k.p.c. Realizacja tego przepisu w toku egzekucji z wynagrodzenia za pracę polegać będzie na tym, że w razie zgłoszenia przez pracodawcę dłużnika w toku egzekucji, w oświadczeniu składanym na podstawie art. 882 k.p.c., jednego z wyłączonych zarzutów, komornik pouczy pracodawcę o możliwościach, jakie wypływają dla wierzyciela z przepisu art. 887 § 2 k.p.c. oraz art. 886 § 3 k.p.c. Jeżeli pracodawca podnosi zarzut pracy bez wynagrodzenia lub też z wynagrodzeniem niższym od przeciętnego, obowiązkiem komornika jest ustalenie wysokości przeciętnego wynagrodzenia i zawiadomienie pracodawcy o wyniku tego ustalenia⁴.

Rozwiązania prawne służące unicestwianiu skutków czynności prawnych fraudalnych dokonywanych przez dłużników z pokrzywdzeniem wierzycieli znajdują się w przepisach art. 527 i następne *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t. j. Dz. U. z 2026 r. Poz. 795 ze zm.)*. Jeżeli dłużnik alimentacyjny wyzbędzie się składników swojego majątku, umniejszając tym samym możliwości wyegzekwowania alimentów na rzecz wierzyciela alimentacyjnego, wierzyciel ten, może wytoczyć powództwo, którego materialnoprawną podstawą będą przepisy art. 527 i nast. k.c. Wyrok wydany w tej sprawie uwzględniający powództwo (prawomocny i zaopatrzony w klauzulę wykonalności) będzie dawał wierzycielowi alimentacyjnemu podstawę do skierowania egzekucji do rzeczy, która wyszła z majątku dłużnika.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości ww. regulacje normatywne funkcjonują prawidłowo, brak jest zatem podstaw do ich zmiany. Co się zaś tyczy ostatniego z zagadnień poruszanych w omawianym pkt. 12 Interpelacji nr 17825, uprzejmie informuję, że bez jednoznacznego wskazania, które formy płatności miałyby utrudniać egzekucję oraz bez określenia, na poczet jakich zdarzeń prawnych miałyby być dokonywane owe płatności, jednoznaczna i pełna odpowiedź na zadane zagadnienie nie jest możliwa.

W powyższym kontekście istotna jest kwestia zajęć wierzytelności z rachunków bankowych w bankach, które mają swoje siedziby poza granicami RP i jednocześnie nie mają swojego oddziału w RP. Kwestia ta była analizowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości, przy czym postulaty dotyczące wprowadzenia mechanizmów umożliwiających zajmowanie rachunków bankowych banków zagranicznych okazały się niemożliwe do zrealizowania z przyczyn formalnych. Co do zasady, prowadzenie egzekucji w stosunku do majątku położonego poza granicami kraju nie mieści się w ramach kompetencji przyznanych organom egzekucyjnym (jurysdykcja krajowa – pozytywna przesłanka procesowa). Prowadzenie egzekucji zasadniczo należy do organów egzekucyjnych państwa, na terytorium którego ma być ona realizowana. Prawo tego państwa decyduje o tym, na jakiej podstawie, jakie organy i w jaki sposób mogą prowadzić egzekucję z majątku znajdującego się na jego terytorium. W przypadku państw należących do Unii Europejskiej odpowiednie unormowania z tego zakresu mogą zawierać regulacje unijne, w tym pozwalające na podejmowanie określonych czynności przez organy egzekucyjne innych państw członkowskich, takie jak Rozporządzenie Rady (WE) Nr 4/2009

⁴ Tak też S. Cieślak, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz* pod red. J. Jankowskiego, Warszawa 2024 r., komentarz do przepisu art. 1087.

z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych. Banki zagraniczne, takie jak np. Revolut, które nie mają oddziałów w Polsce, nie podlegają polskim regulacjom. Jest to podstawowa a zarazem zasadnicza przeszkoda uniemożliwiająca nałożenie na bank państwa obcego obowiązku przynależności do systemu Ognivo, dzięki czemu dokonywanie zajęć środków zalegających na rachunkach takiego banku byłoby w ogóle możliwe.

Ad. 13

Ministerstwo Sprawiedliwości nie analizowało ryzyka instrumentalnego eskalowania konfliktu przez jednego z rodziców w celu wykazania braku możliwości wykonywania pieczy współdzielonej. Każdorazowo taka sytuacja, świadcząca o obniżonych kompetencjach rodzicielskich, podlega ocenie sądu i winna skutkować stosownymi decyzjami w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej, aż do orzeczenia o ograniczeniu czy pozbawieniu władzy rodzicielskiej.

Ad. 14

Prawo rodziców do kontaktów z dzieckiem jest niezależne od zakresu władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, stąd brak współpracy rodzicielskiej nie może samoistnie prowadzić do ograniczenia kontaktów rodzica z dzieckiem. Każdorazowo sąd ustalając wymiar i formę kontaktów, bierze pod uwagę przed wszystkim dobro dziecka.

Ad. 15

Sąd opiekuńczy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego każdorazowo w konkretnym stanie faktycznym będzie zobowiązany do oceny, czy zgłoszony w sprawie opiekuńczej zarzut przemocy wobec dziecka lub rodzica jest prawdziwy, czy też został on zgłoszony jedynie instrumentalnie, celem uzyskania pożądanej treści orzeczenia. Jednocześnie z badania Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości *„Oskarżenia rodzica o przemoc w postępowaniach o władzę rodzicielską i kontakty z dzieckiem”* przeprowadzonego przez doktora Filipa Manikowskiego wynika, że samo podniesienie przez stronę w postępowaniu sądowym zarzutu przemocy nie przesądzało o wydaniu wobec wskazanego rodzica rozstrzygnięcia restrykcyjnego (zwłaszcza w zakresie kontaktów lub władzy rodzicielskiej). Stąd też należy uznać, że wnikliwa analiza materiału dowodowego przez sąd pozwala na wychwycenie instrumentalnych zarzutów przemocy.

Ad. 16

Ministerstwo Sprawiedliwości nie planuje opracowania ustawowych ani „wykonawczych” standardów oceny przemocy, przemocy psychicznej, kontroli przemocowej oraz zachowań alienacyjnych na potrzeby postępowań rodzinnych.

Problematyka stosowania przemocy domowej pozostaje we właściwości Ministra do spraw Równości i jest uregulowana w ustawie z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W sprawach sądowych ustalenie czy dziecko lub którykolwiek z jego opiekunów doświadczał lub doświadcza przemocy ze strony osób najbliższych, wymaga

przeprowadzenia postępowania dowodowego, w tym często zasięgnięcia opinii biegłych. Ocena, czy dane zachowania mają noszą cech nadmiernej, przemocowej kontroli lub celowego izolowania dziecka od osób najbliższych, wymaga wiedzy interdyscyplinarnej. Pomimo, że sędziowie mają obowiązek ustawicznego kształcenia, w tym organizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, w tego rodzaju sprawach muszą przeważnie korzystać z wiedzy specjalistycznej biegłych sądowych, a zwłaszcza opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów. Regulacja w tym zakresie jest wystarczająca a sędziowie są przygotowani merytorycznie do prawidłowego wykonywania zadań w tym obszarze.

Ad. 17

Postulowane zakreślenie terminów do rozpoznawania spraw dotyczących pieczy nad dzieckiem, kontaktów czy alimentów częściowo już funkcjonuje. Zgodnie z art. 737 kodeksu postępowania cywilnego wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła odbyć się w terminie miesięcznym od dnia wpływu wniosku.

Sprawy rodzinne wymagają wnikliwego rozpoznawania. Przeprowadzenie dowodów, w tym zasięgnięcie opinii biegłego/OZSS, mogłoby okazać się niemożliwe do wykonania w zakreślonym ustawowo czasie. Prawo stron do rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki nie oznacza ich rozpoznania „natychmiast”, lecz w najkrótszym możliwym terminie, biorąc pod uwagę stopień skomplikowania sprawy i konieczność podjęcia niezbędnych czynności. Wyznaczanie rozpraw musi odbywać się z poszanowaniem praw obu stron. Trzeba uwzględnić czas obiegu pism procesowych i zawiadomień o rozprawie.

Zgodnie z obowiązującym przepisem § 79 regulaminu urzędowania sądów powszechnych sprawy powinny być rozpoznawane według kolejności ich wpływu do danego referatu, chyba że przepisy szczególne określają termin do ich rozpoznawania lub zachodzi inna uzasadniona przyczyna zmiany tej kolejności wynikająca z organizacji pracy sądu. W pozostałych sprawach podejmuje się tylko czynności niecierpiące zwłoki. Poza tą kolejnością, na terminy rozpraw lub posiedzeń należy kierować sprawy pilne, określone w § 2 pkt 5 regulaminu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach przewodniczący wydziału może zarządzić rozpoznanie sprawy lub spraw poszczególnych kategorii poza kolejnością.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, regulacje te pozostają wystarczające oraz adekwatne do realiów obowiązującej procedury i obciążenia sądów. Jednakże w projekcie dotyczącym alimentów podstawowych wprowadzono zasadę wydawania alimentacyjnego nakazu zapłaty na posiedzeniu niejawnym, z zaznaczeniem, że przewodniczący i sąd zobowiązani są podejmować czynności tak, by pierwsze posiedzenie wyznaczone w celu wydania alimentacyjnego nakazu zapłaty odbyło się nie później niż siedem dni od dnia wniesienia pozwu, a jeżeli był dotknięty brakami – od dnia ich usunięcia. Powyższe wypełnia postulat zapewnienia szybkości postępowania charakterystyczny dla alimentacyjnego nakazu zapłaty.

Ad. 18

Ministerstwo Sprawiedliwości, podczas sporządzania Oceny Skutków Regulacji do przedmiotowych projektów, dokonało analizy przewidywanego wpływu projektowanych rozwiązań na funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Analizy te zostały opracowane na podstawie dostępnych informacji oraz danych statystycznych, we współpracy z właściwymi merytorycznie komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Sprawiedliwości, odpowiedzialnymi za monitorowanie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym obciążenia sądów wpływem spraw, ocenę potrzeb kadrowych oraz gromadzenie danych dotyczących działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych sądownictwa.

W ramach prowadzonych prac uwzględniono również potencjalny wpływ projektowanych rozwiązań na organizację pracy sądów, w tym ewentualną konieczność dostosowania poziomu zatrudnienia do przewidywanego wzrostu lub zmiany zakresu realizowanych zadań.

Jednocześnie należy podkreślić, że ocena skutków regulacji ma charakter prognostyczny i jest sporządzana w oparciu o dane dostępne na etapie opracowywania projektu. Faktyczny wpływ przyjętych rozwiązań na funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości będzie podlegał weryfikacji po ich wejściu w życie w drodze tzw. oceny skutków regulacji ex post.

Ad. 19

Według stanu na 31 marca 2026 r., przy limicie wynoszącym 655,88 etatów specjalistów, nieobsadzone pozostawały 142,125 stanowiska w OZSS.

Ad. 20

Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowuje projekt ustawy reformującej funkcjonowanie opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów (OZSS). Celem tej nowelizacji jest zbliżenie regulacji do ustaw regulujących inne zawody zaufania publicznego, jak również usprawnienie realizacji ustawowych zadań należących do OZSS oraz zwiększenie efektywności naboru kadry. Zmianą wynikową proponowanych rozwiązań ma być skrócenie oczekiwania na termin sporządzenia opinii przez OZSS.

Ad. 21

Projektowana regulacja przewiduje zmiany zarówno w ustawie o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów, jak i w przepisach powiązanych, mających na celu doprecyzowanie zadań OZSS, usprawnienie ich funkcjonowania oraz dostosowanie standardów do współczesnych wymogów zawodów zaufania publicznego. Celem nowelizacji jest zbliżenie regulacji o OZSS do ustaw regulujących inne zawody zaufania publicznego, jak również usprawnienie realizacji ustawowych zadań należących do kompetencji opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów oraz zwiększenie efektywności naboru kadry do OZSS, w tym wprowadzenie stopni awansu zawodowego. Projekt nie uzyskał dotychczas wpisu do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów. Konieczne jest zapewnienie środków finansowania na wprowadzenie tej reformy.

Ad. 22

W projekcie ustawy o postępowaniu wykonawczym w sprawach rodzinnych przewidziano przyznanie kuratorom sądowym statusu organu wykonawczego w postępowaniu sądowym. Projekt przewiduje wprowadzenie regulacji umożliwiających realny udział zawodowych kuratorów sądowych w szkoleniach. Nie planuje się zwiększenia liczby etatów zawodowych kuratorów sądowych w przypadku wejścia w życie tego projektu ustawy, bowiem nie nakłada on na kuratorów dodatkowych obowiązków. Wniosek o wpis tego projektu ustawy skierowano do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Ministerstwo Sprawiedliwości, przygotowując pakiet kompleksowej reformy prawa rodzinnego dla dobra dzieci, zakłada istotne wzmocnienie roli kuratorów sądowych jako ważnych interesariuszy w ramach procedur w sądach rodzinnych. Reforma koncentruje się na ochronie prawa dziecka do wychowania przez oboje rodziców, zapobieganiu przemocy i przeciążeniu emocjonalnym dziecka konfliktem, a także na usprawnieniu i ujednoliceniu praktyki orzeczniczej sądów rodzinnych. Realne osiągnięcie tych celów wymaga równoczesnego wzmocnienia kompetencji, narzędzi pracy oraz zasobów kadrowych kuratorskiej służby sądowej.

Z tego względu, w odniesieniu do służby kuratorskiej, przyjęto kierunek polegający na rozwinięciu szkoleń specjalistycznych oraz narzędzi organizacyjnych, które mają realnie przełożyć się na jakość pracy kuratorów w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. Przewiduje się rozwój szkoleń ukierunkowanych w szczególności na ochronę dzieci, przeciwdziałanie przemocy domowej, pracę z rodziną w kryzysie oraz skuteczne wykonywanie orzeczeń sądów rodzinnych – przy czym działania te nie są jedynie projektowane, lecz są już realizowane w harmonogramie na 2026 r. i zostały dodatkowo wzmocnione w założeniach do harmonogramu na rok 2027. Równolegle wdrażane są nowoczesne narzędzia organizacyjne, w tym szkolenia z wykorzystaniem technologii VR, umożliwiające ćwiczenie interwencji kuratora w środowisku zagrożenia i pracy z rodziną w kryzysie w warunkach kontrolowanych, a także szkolenia z zakresu organizacji pracy i współpracy w zespołach interdyscyplinarnych, które mają służyć budowaniu jednolitych standardów działania kuratorów i wzmacniać ich pozycję w systemie ochrony dobra dziecka.

W zakresie szkoleń harmonogram działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na rok 2026 przewiduje rozbudowany blok szkoleń interdyscyplinarnych dla kuratorów sądowych, obejmujący m.in.:

- KR4/26 Pracę kuratorów sądowych w obszarach interwencji,
- KR6/26 Szacowanie ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka oraz rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka,
- KR9/26 Rozstanie rodziców, kontakty i piecza naprzemienna – perspektywa dziecka i rodziców,
- KR11/26 Przymusowe odebranie osoby pozostającej pod władzą rodzicielską lub opieką.

Założenia do harmonogramu działalności szkoleniowej na rok 2027, przyjęte w załączniku do uchwały nr 5/2026 Rady Programowej Krajowej Szkoły, przewidują dalsze rozszerzenie oraz specjalizację oferty szkoleniowej dla kuratorów. Wśród szkoleń skierowanych do kuratorów sądowych zaplanowano m.in.:

- KR1/27 Szacowanie ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka,
- KR2/27 Rolę kuratora sądowego w systemie przeciwdziałania przemocy,

- KR3/27 Rozpoznanie symptomów i praca z małoletnim wykorzystywanym seksualnie,
- KR6/27 Etapy rozwoju psychospołecznego małoletnich.

W zakresie narzędzi organizacyjnych, we współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury, Ministerstwo Sprawiedliwości rozwija nowoczesne formy wsparcia pracy kuratorów. I tak, już harmonogram na rok 2026 przewiduje m.in. szkolenia immersyjne w technologii Virtual Reality: VR1/26 „Symulacje interwencji kuratora w środowisku zagrożenia” oraz VR2/26 „Praca kuratora z rodzin w kryzysie – symulacje VR w środowisku domowym”, umożliwiające ćwiczenie procedur bezpieczeństwa, interwencji i komunikacji w warunkach kontrolowanych. Założenia na rok 2027 kontynuują ten kierunek poprzez szkolenia VR1/27 „Symulacje interwencji kuratora w środowisku zagrożenia” i VR2/27 „Praca kuratora z rodzin w kryzysie – symulacje VR w środowisku domowym”. Równolegle szkolenia z zakresu organizacji pracy i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu (KR8/27, KR12/26) oraz współpracy w zespołach interdyscyplinarnych (KR13/27, KR7/26) służą budowaniu standardów organizacyjnych pracy kuratorów i wzmacnianiu ich pozycji w sieci instytucji zaangażowanych w ochronę dobra dziecka.

Ad. 23

W toku prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy – kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw nowelizującej postępowanie w sprawach o ustalenie/zmianę ustalonych kontaktów z dzieckiem, postępowanie w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem oraz w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką MS analizowało kwestię penalizacji uporczywego niewykonywania lub niewłaściwego wykonywania obowiązków ustalonych orzeczeniem sądu, ugodą zawartą przed sądem albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd. W tym zakresie stanowisko zajmowała zarówno Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, jak i Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego (ze stanowiskami Komisji Kodyfikacyjnych można zapoznać się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładkach:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-karnego>
i <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>).

Ministerstwo Sprawiedliwości analizowało także rozwiązania prawne obowiązujące w innych państwach w tym zakresie, między innymi w Belgii, Bułgarii, Czechach, Estonii, Finlandii, Francji, Holandii, Niemczech, Szwecji.

Ostatecznie MS zdecydowało się zaproponować w projekcie ustawy kryminalizację uporczywego niewykonywania obowiązku zapewnienia kontaktów z dzieckiem przez utrudnianie lub udaremnianie odebrania dziecka osobie uprawnionej do kontaktów, jako nowego typu przestępstwa.

Aktualnie MS złożyło wniosek o wpis projektu ustawy do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Ad. 24

Sąd orzekając o kontaktach (także w trybie zabezpieczenia) uprawniony jest do zagrożenia osobie, pod której pieczę dziecko pozostaje nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej za naruszenie obowiązków wynikających z postanowienia o kontaktach (art. 582¹§3 k.p.c.).

Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega potrzebę przemodelowania obecnych przepisów o wykonywaniu kontaktów z dzieckiem. Prowadzimy prace na projekcie ustawy, zgodnie z którą już przy ustalaniu lub zmianie kontaktów z dzieckiem, sąd będzie obowiązany zagrozić odpowiednią sankcją za niewykonanie lub niewłaściwe obowiązków dotyczących kontaktów z dzieckiem. Dotyczyć to będzie zarówno sytuacji, gdy sąd będzie wydawał merytoryczne postanowienie ustalające kontakty z dzieckiem, jak i sytuacji, gdy strony (uczestnicy postępowania) zawrą w tej materii ugodę przed sądem albo przed mediatorem, którą sąd następnie będzie zatwierdzał.

Rozwiązanie to będzie miało tę zaletę, że doprowadzi do skrócenia postępowania o wykonywanie kontaktów z dzieckiem. Równoczesne z ustaleniem obowiązków związanych z realizacją kontaktów z dzieckiem nałożenie sankcji za niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie tych obowiązków uświadomi uczestnikom postępowania wagę tych obowiązków i przeciwdziałać może niewłaściwej ich realizacji.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, obowiązująca obecnie sankcja za niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie obowiązków, w postaci zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej odpowiednio na rzecz osoby uprawnionej do kontaktów z dzieckiem lub osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje, jest niewłaściwa. Resort zaproponował powrót do grzywny na rzecz Skarbu Państwa, co nada odpowiednią rangę nakładanej przez sąd sankcji i wyeliminuje zarzuty nieuzasadnionego bogacenia się jednej strony kosztem drugiej.

Projekt przewiduje też wprowadzenie zmian do kodeksu karnego przez wprowadzenie karalności:

- niewykonania orzeczenia sądowego w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką;
- uporczywego niewykonywania obowiązku zapewnienia kontaktów z dzieckiem określonego orzeczeniem sądu, ugodą zawartą przed sądem albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, poprzez utrudnianie lub udaremnianie odebrania dziecka osobie uprawnionej do kontaktów.

Nadto, dostrzegając potrzebę pełnego urzeczywistnienia generalnej zasady dobra dziecka w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, MS uznało za zasadne dookreślenie w projekcie UD349 przesłanek, których dochowanie będzie gwarantować, że bezpieczeństwo dziecka zostanie poddane wnikliwej analizie w każdej sprawie rozpoznawanej przez sąd.

W tym zakresie w projekcie MS zaproponowało zmiany akcentujące treść prawa do bezpieczeństwa dziecka w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej i kontaktów z dzieckiem, mającego zapewniać między innymi wolność od przemocy domowej, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 *ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy*

domowej (Dz. U. z 2024 r. Poz. 1673). Zaprojektowana zmiana w art. 96 §1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ma na celu podkreślenie, że jednym z obowiązków rodziców, oprócz obowiązku wychowania, troski o rozwój fizyczny i duchowy, a także przygotowania do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień, jest także obowiązek zapewnienia mu bezpieczeństwa i ochrona jego prywatności.

Pojęcie „bezpieczeństwo” obejmuje szeroko rozumianą ochronę praw i wolności dziecka, w tym w szczególności ochronę przed przemocą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dotyczy to niepożądanych zachowań zarówno rodziców, jak i osób trzecich (przykładowo partnerów, dziadków). Należy także podkreślić, że obowiązkiem każdego rodzica jest zapewnienie dziecku wolności od stosowania wobec niego przemocy także w przypadku, gdy dziecko jest świadkiem przemocy stosowanej wobec osób dla niego bliskich.

Z kolei obowiązek ochrony prywatności dziecka dotyczy prawa do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 Konstytucji). Obejmuje on też „sharenting”, czyli zjawisko polegające na publikowaniu przez rodziców treści związanych z życiem dziecka – w tym jego wizerunku, danych osobowych czy elementów codziennej aktywności – w mediach społecznościowych. Proponowane rozwiązanie ma zapobiec przesadnie intensywnej aktywności rodziców w tym zakresie, między innymi polegającej na publikowaniu licznych i szczegółowych treści związanych z dzieckiem, co może stanowić przekroczenie granic władzy rodzicielskiej i naruszać jego dobro.

MS proponuje wskazać wprost, że prawo do kontaktów z dzieckiem nie może naruszać prawa do wolności od przemocy domowej, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Orzekanie o sposobie realizacji kontaktów winno następować zgodnie z potrzebami i dobrem dziecka, ale przy uwzględnieniu konieczności ochrony osób, które doznały przemocy domowej (przykładowo drugiego rodzica).

Ministerstwo Sprawiedliwości przewiduje wprowadzenie obowiązku, by sąd w sprawach o powierzenie wykonywania, ograniczenie, zawieszenie, pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej, ustalenie, ograniczenie albo zakazanie kontaktów z dzieckiem, badań, czy dziecko ma zapewnione bezpieczeństwo oraz wolność od przemocy domowej, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Podkreślenie tego obowiązku jest wyrazem szczególnej dbałości o dobro dziecka.

Dodatkowo w sprawach o kontakty z dzieckiem MS chce zobowiązać sąd do ustalania spotkań z dzieckiem w taki sposób, by ich realizacja nie stanowiła zagrożenia dla praw i bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Wszystkie projektowane zmiany mają na celu realizację dobra dziecka, w tym prawo dziecka do utrzymywania relacji z obojgiem rodziców po rozwodzie lub rozstaniu.

Ad. 25

W oparciu o przeprowadzone analizy MS uznało, że obowiązujący model postępowania o wykonywanie kontaktów z dzieckiem nie zapewnia wystarczającej i odpowiednio skutecznej ochrony prawa dziecka do utrzymywania więzi z obojgiem rodziców ani prawa rodzica do wykonywania kontaktów. Zdarzająca się długotrwałość postępowań wykonawczych, pojawiająca się niekiedy ograniczona efektywność środków przymuszających oraz trudności praktyczne związane z egzekwowaniem obowiązków rodzicielskich powodują, że prawomocne orzeczenia sądowe bywają niewykonane lub wykonywane jedynie częściowo. W rezultacie obecnie obowiązujący system nie w każdym wypadku realizuje w pełni swojej funkcji ochronnej. Uzasadnia to potrzebę zmian legislacyjnych zmierzających do zwiększenia efektywności wykonywania orzeczeń o kontaktach z dzieckiem.

Z tego względu Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało projekt ustawy o zmianie ustawy – kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, który nowelizuje postępowania w sprawach o ustalenie kontaktów/zmianę ustalonych kontaktów, postępowanie w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem i postępowanie w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.

Ad. 26 - 27

Przedstawione projekty ustaw zostały opracowane w Ministerstwie Sprawiedliwości w oparciu o stanowiska i opinie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, postulaty zgłaszane przez różne środowiska (w tym sędziów rodzinnych, kuratorów sądowych) oraz stanowiska doktryny, w tym zgłaszane w piśmiennictwie postulaty *de lege ferenda*.

W pracach nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (UD 349) uczestniczyły organizacje reprezentujące zarówno matki, jak i ojców oraz organizacje zajmujące się ochroną dzieci przed przemocą i przemocą instytucjonalną tj. projekt został skierowany m.in. do następujących podmiotów: Ruch Społeczny Strajk Ojców on line, Stowarzyszenie na Rzecz Chłopców i Mężczyzn, Fundacja „Kocham Cię Tato”, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Stowarzyszenie Dolnośląski Kongres Kobiet, Fundacja „Bo kocham za bardzo”, Fundacja Court Watch Polska, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Fundacja „Sempre a Frente”, Fundacja „Słonie na Balkonie”, Stowarzyszenie „Moc Wsparcia”, Stowarzyszenie „Towarzystwo Przyjaciół Dzieci”, Fundacja NON LICET Pomoc Ofiarom Przemocy w Rodzinie, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Rodzinie „Arka”, Fundacja Mały Duży Człowiek, Fundacji Wielkie Serce, Fundacja To ja - Dziecko im. Kamilka Mrozka z Częstochowy.

- Projekt ustawy o postępowaniu wykonawczym w sprawach rodzinnych i opiekuńczych.

Celem projektu jest odrębne i kompleksowe uregulowanie postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych poprzez określenie zakresu i celu tego postępowania, jego zasad i trybu, właściwości rzeczowej i miejscowej sądu, organów wykonawczych i ich właściwości oraz zakresu działania, praw i obowiązków uczestników postępowania wykonawczego, a w końcu przebiegu postępowania.

Etap procesu legislacyjnego: w dniu 12 czerwca 2026 r. skierowano pismo do Przewodniczącego Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu z wnioskiem o wpis projektu do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów. Planowany termin przesłania projektu do uzgodnień międzyresortowych: sierpień 2026 r.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

Proponowana ustawa przewiduje kompleksową reformę przepisów regulujących postępowania w sprawach dotyczących kontaktów z dzieckiem oraz przymusowego odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, w tym w sprawach toczących się w trybie konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z 1995 Nr 108, poz. 528), a także wprowadza zmiany o charakterze materialnoprawnym i karnoprawnym. Projektowane rozwiązania mają zakres systemowy i obejmują zarówno zmiany proceduralne, jak i wzmocnienie mechanizmów przymuszających oraz prewencyjnych. Projekt przewiduje również rozszerzenie katalogu sytuacji, w których rodzic nie będzie mógł reprezentować dziecka, o czynności pomiędzy dzieckiem a wstępnym, zstępnym i rodzeństwem jednego z rodziców, powinowatym jednego z rodziców w tej samej linii lub stopniu, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu z jednym z rodziców oraz jej wstępnymi i zstępnymi, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka. Rozwiązanie to ma służyć ochronie praw dziecka w przypadkach potencjalnej sprzeczności interesów dziecka i jego przedstawicieli ustawowych.

Etap procesu legislacyjnego: w dniu 24 czerwca 2026 r. skierowano pismo do Przewodniczącego Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu z wnioskiem o wpis projektu do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów. Planowany termin przesłania projektu do uzgodnień międzyresortowych: sierpień 2026 r.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

Celem projektu jest wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji alimentów podstawowych.

Etap procesu legislacyjnego: Obecnie trwają finalne prace nad treścią projektu, który następnie będzie poddawany uzgodnieniom wewnątrzresortowym, a dopiero w dalszej kolejności konsultacjom publicznym. Na obecnym etapie prac nie można jeszcze wskazać dokładnego terminu opublikowania projektu ustawy wraz z oceną skutków regulacji i skierowania go do konsultacji publicznych. Aktualnie opracowywana jest ocena skutków regulacji do ww. ustawy.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

Celem projektu jest eliminacja orzekania o winie rozkładu pożycia w postępowaniach odrębnych w sprawach o rozwód i separację, przy jednoczesnym pozostawieniu, w niezmienionym kształcie, pozostałych przesłanek orzeczenia rozwodu i separacji. Skutkiem rozwiązania eliminującego orzekanie o winie rozkładu pożycia w postępowaniach odrębnych o rozwód i separację będzie szybsze rozpoznawanie spraw

o rozwód i separację. Proponowane rozwiązanie spowoduje także, że sąd, oprócz stwierdzenia braku więzi między małżonkami w sprawach o rozwód lub separację i odpowiednio, oprócz ustalenia przesłanek unieważnienia małżeństwa w sprawach o unieważnienie małżeństwa, będzie mógł w pełnym zakresie skoncentrować się na zabezpieczeniu dobra małoletnich dzieci małżonków.

Etap procesu legislacyjnego: skierowano do Przewodniczącego Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu wnioski o wpis projektu do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Ad. 28

Analizy IWS, które były pomocne przy opracowaniu założeń reformy prawa rodzinnego dostępne są stronie internetowej:

<https://iws.gov.pl/badania-instytutu-wymiaru-sprawiedliwosci-w-ujeciu-tematycznym/>

Stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego i opinie zlecane ekspertom przez MS dostępne są na stronie internetowej:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>

Z wyrazami szacunku

Sławomir Pałka
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/